

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe vojvodine kranjske.

Urejuje Gustav Pirc, družbeni tajnik.

„Kmetovalec“ izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stoji 2 gld., za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 1 gld. na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) zaračunajo se po nastopni ceni: Inserat na celi strani 6 gld., na $\frac{1}{2}$ strani 8 gld., na $\frac{1}{4}$ strani 5 gld. in na $\frac{1}{8}$ strani 3 gld. Pri večih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje.

Vsa pisma, naročila in reklamacije pošiljati je c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, v Salendrovih ulicah šte. 3.

Št. 24. V Ljubljani, 31. decembra 1894. Leto XI.

Obseg: Pravila za porabo petroleja. — Štutgartska hruška kozjih pastirjev. — Obračajmo več pozornosti na sadjarstvo! — Ljubljansko barje. — Poraba umetnih gnojil na travnikih pred zimo. — Tropine za kurjavo. — Spravljanje stelje v gozdu. — Kmetovalci pozor! — Iz podružnic. — Razne reči — Vprašanja in odgovori. — Gospodarske novice. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Listnica uredništva. — Tržne cene — Inserati

Pravila za porabo petroleja.

1.) Petrolej se najvarneje hrani v posodi iz kositra na hladnem kraju. Petrolej se vname samo tedaj, če začne delati plin, za kar mu zadošča 31° C. topline. Zato je treba vse odstraniti, kar bi utegnilo provzročiti ogretje posode s petrolejem.

2.) Vlivati in izlivati se petrolej sme samo po dnevu, nikdar pa ne blizu ognja ali pri plamenu. Petrolej, ki ga prelijemo, lahko zakrivi, da se vname posoda, razleti ter provzroči življenju nevarne opekline. Na noben način pa se petrolej ne sme prilivati v goreče svetilnice.

3.) Stenj svetilnice mora biti popolnoma čist in suh. Pretanek stenj provzroči razbeljenje gorilnika in po tem tudi olja. Vlažen ali predebel stenj ne srka dobro. Vlažen stenj se najlože posuši z vročim likalnikom.

4.) Stenj in gorilnik se morata vsak dan očediti oglja. Svetilnica, ki se že delj časa ni rabila, se mora še posebno skrbno osnažiti, predno se zopet rabi. Ostanki oglja razbelijo gorilnik, neravno prirezan stenj pa nareja saje.

5.) Zračne luknjice v gorilniku se morajo vsak dan očediti. Nerabljeni gorilniki naj se zamene z novimi. Čistost zračnih luknjic zabranjuje razbeljenje gorilnika, ki se pri prižiganju lahko onesaži.

6.) Olje v svetilnici ne sme nikdar popolnoma izgoreti. Vedno mora biti v njej toliko olja, da je stenj namočen. Ko pa se stenj vsled pomanjkanja petroleja jame sušiti, stega se plamen v gorilnik, ogreje petrolej ter vname plin.

7.) Svetilnica z oljem se mora pred vsakim ogretjem skrbno čuvati.

8.) Svetilnica se ne sme nikdar nazaj privijati. S takim privijanjem se nič ne prihrani na petroleju, razbeli pa se gorilnik ter provzroča smradljiv, zdravju škodljiv plin.

9.) Svetilnica se ugasne s tem, da se rahlo pihne v cilinder, ko smo poprej stenj nekoliko nazaj privili. Če pa svetilnico samo privijemo, utegne neopaženo še dalje goreti ter zakriviti nesrečo.

10. Priporoča se, zlasti v sobah, kjer so otroci, rabiti le viseče svetilnice, če je le količkej mogoče.

Štutgartska hruška kozjih pastirjev.

(Stuttgarter Gaishirtle.)

To hruško je že pred 100 leti našel neki pastir pri Štutgartu, popisal jo je pa Dil (Diel) leta 1805.; sedaj jo omenja vsaka boljša sadjarska knjiga. Drevo za mraz ni občutljivo, zraste srednje močno ter je zelo rodovitno. V zemlji ta vrsta ni izbirčna, ljubi pa solčno lego; v mrzli zemlji in v taki, kateri primanjkuje apna, ne rodi tako lepega in tako dišečega sadu. Plodi niso debeli, raste jih po več skupaj (glej pod. 70.), so jako lepi ter se na drevesu drže dobro, da jih veter težko otrese, predno niso zreli. Vsled tega je ta vrsta izborna za visokodebelno vzgojo ter se kot taka tudi najbolje sponaša. Pecelj pri plodu je tenek, lesen, prožen, srednje dolg, zelenkast ter se drži hruške, kakor bi bil vanjo vtakjen. Koža je nežna, tenka, gladka, pikčasta ter iz početka na senčni strani zelenkasta, na solčni rjavkasta. Ob zoritvi — meseca avgusta, septembra — postane polt zelenkastorumena, obsolnčeni deli pa živordeči. Meso je zelenkastobelo, sočno, v ustih se raztopi ter je zelo

sladko in zelo prijetnega (nekoliko muškatega) okusa. Vsem onim, kateri doslej še ne poznajo te vrste, ki je za vse porabna, priporočamo jo. Dobi se v vsaki večji drevesnici.

Obračajmo več pozornosti na sadjarstvo!

Opirajte se na članek „sadne brajde“ v zadnji številki „Kmetovalca“ moram dostaviti, da ne samo hišne zide naj bi marljivi kmetovalci pokrili s sadnim drevjem in tako prostor v svoj prid veliko bolje porabili, temveč naj bi sadno drevje posadili povsod, kjer je ugodna lega, zemlja in obnebje. Koliko je praznih prostorov, kjer bi sadno drevje izborno uspevalo in dotičniku donášalo lep dohodek! Vipavec ali Primorec ne pusti ne peščice zemlje prazne; kamor le more, vtakne trto, drevo ali drugo sadnosno rastlino. Ali je tudi drugod tako? Nikakor!

Ne rečem, da naj se nasade kar vse goljave — saj to tudi ni mogoče — ali vendar vsaj nekaj. Drevo spada med tiste rastline, katere glede zemlje niso toliko izbirčne in ne zahtevajo tako dobrega gnojenja in okopavanja kakor trta. Ne mislite pa, da gnojenje in vsakoletno okopavanje sadnemu drevesu škodi; nasprotno, toliko bolje uspeva, ter rodi veliko več in lepšega sadu in traja dlje časa.

Splošna in zelo slaba navada je, da oni, ki nasadi kaj drevja, bodisi po vrtu pri hiši ali kod drugod, nakopiči na majhen prostor mnogo dreves. Pri tem, da je drevje zasajeno tako gosto, ne more dobro uspevati ne to ne ono, ostane nerazvito, rodi malo ali nič, sadje slabo dozori, veje ranijo druga drugo, naseli se polno mahu in kmalu je konec takega drevja.

Drevja ne smemo nikdar pregosto saditi, temveč jako narazen, da lahko na široko razprostira svoje veje in korenine, katere potem dobivajo dovolj hrane; celo drevo postane jako krepko, obilo rodi, doseže veliko starost in bolezni ga prav malo napadajo. Kako narazen naj sadimo, odvisno je od vrste; česplje, marelice, breskve, črešnje n. pr. sadimo bolj gosto (8—14 m) jabolane, kruške i. t. d. bolj narazen (od 14 m naprej).

Kje so ugodni prostori za sadna drevesa?

V prvo vrsto spadajo vrti, potem njive. V kolikih krajih se vidi več lepih košatih hrastov ali bukev sredi njive! Čemu to? Ali bi ne bilo pametneje, ko bi na istem mestu rastle lepa jabolana ali hruška, katera ne bi dajala le sence, temveč tudi sadja? Ne vsadi naj se samo eno ali dve drevesi, ampak, kjer so njive široke, vsadi naj se v vrsti po kakih 15—30 m narazen več lepo rastočih, visokodebelnih dreves. To žitu ne škoduje pri zoritvi in

ne ovira oranja. Manj nego pol metra od debla se ne sme orati, ker se sicer poškodujejo korenine in debla. Nepreoran prostor med drevesi naj se pozneje prekoplje s kopalnico. Da je tu treba saditi le visokodebelna drevesa, je pač jasno, ker bi sicer nizka krona delala spodaj rastočemu žitu preveč sence in bi pri obdelavanju ovirala delavca in žival; visokodebelno drevo vseh teh napak nima.

Blizu njiv so navadno lepi, proti solncu ležeči lazi (griči), na katerih je prav malo gozdnega drevja. Tukaj bi bilo tudi bolj umestno po zimi izkopati, kadar je dosti časa, ta drevesa, ter prihodnje leto tje kaj nasaditi sadnega drevja. Saj ni treba delo izgotoviti naenkrat, ne, po malem, vsako leto nekoliko. Kar bode te začeli vi, pa vam ne bode moči končati, nadaljevali bodo gotovo vaši nasledniki.

Kjer je lega prestrma, tla preskalnata, tam se gotovo ne spleča imeti njivo ter orati po tistih skalah, morda celo z lesenim plugom, kakor je še v več krajih navadno. Pri tem se le živina trpinči. Ali bi ne bilo mogoče vsako leto nekoliko teh skal izkopati in z njimi zasuti bližnjo jamo? Ako ne gre to, je vendar pametneje svet zasadi s sadnim drevjem ter za prodani sad ali mošt kupiti potrebnega žita. Tako delo se vam stokrat plača.

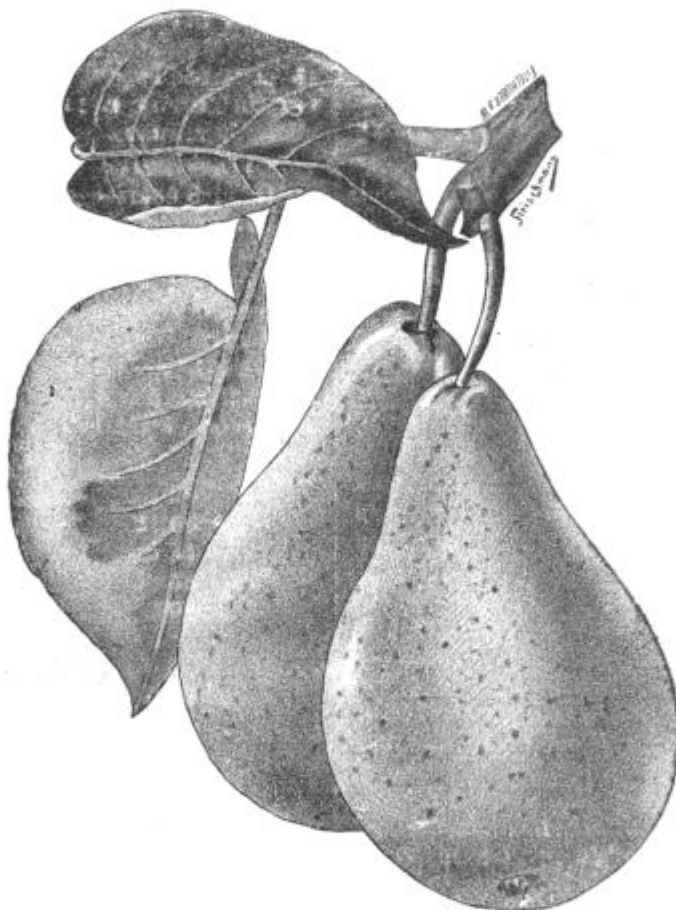
Nadaljni prostori bi bili travniki. Ali mar drevo škoduje travniku? Reči moramo, da ne. Tudi tu je jako umestno, v precej oddaljenih vrstah nasaditi sadnih dreves, kjer travnik ni prevlažen. Jame je treba izkopati po zimi, in sicer po 1 m široke in 70 cm globoke. Pri izkopavanju naj se vrže zgornja zemlja na eno, spodnja na drugo stran;

tako bode pri sajenju dreves (katera ne smejo priti globokeje nego so rastle popred) mogoče na dno in na korenine nametati boljše gornje zemlje.

Drevesa na travnikih je treba ograditi, da jih živina ne pokvari, ter vsako drevo privezati na dobro utrjen kol. Kol se zabije v zemljo, predno se vsadi drevo. Iz prva se drevo priveže k kolu le rahlo in še le čez 3—4 tedne trdno, ker drugače obvisi na njem, kadar se zemlja vleže, in lahko pogine. Okoli debla ne sme rasti trava $\frac{1}{2}$ — $1\frac{1}{2}$ m daleč. Vsako leto je treba prekopati, da more dohajati zrak, ker to vpliva na razvoj in zdravje drevesa.

Sadnemu drevju je treba gnojiti, in to se vrši tako, da se popred okrog debla, izkoplje jarek, v tega pa se natakne hlevskega razkrojenega gnoja ali, ker navadno takega primanjkuje, se okoli debla zakoplje pepela, listja ali mešanca ter se potrosi s Tomasovo žlindro in, če v gnoju ni pepela, s kajnitom. Za les, za bujno rast, se gnoji spomladi, julija, avgusta pa, ako želimo dobiti mnogo sadu.

Krono je drevesom tu pa tam treba razrediti, t. j.

Podoba 70.

pregoste veje, posebno one, ki se križajo, in vodenice, odstraniti, da solčni žarki morejo dohajati tudi v sredino. Ako je krona pregosta, odpade v sredi skoro vse cvetje, vsled česar rode le zunanje veje. Ako se na debela naseli mah, kar se posebno rado zgodi pri gosto zasajenih drevesih, treba ga je ostrgati in celo deblo namazati z beležem, kateremu se primeša nekoliko ilovice. Ta zmes ne uniči samo razne glive, rastline in mrčese, temveč pomladi tudi celo lubad.

No, bode kdo rekel, piše in priporoča se vse lahko, ali kie vzeti toliko drevja? Res, ubogi kmet si za drago plačilo ne more priskrbeti dovoljno število dreves; ali kjer je kaka kmetijska podružnica, napravi naj si svojo drevesnico. Takih je obilo, in ker dobi nekaj podpore, oddajajo drevesa jako po ceni. Kjer jih še ni, naj se pa ustanovijo.

Torej na delo, dokler je upanje dobiti kaj podpore od kake strani; s tem koristite le sebi. Premožnejši kmetje pa pošljite svoje sinove v kmetijske zavode ali sploh tje, kjer jim je dana prilika, da se kaj nauče, da se tam v vsem dobro izurijo ter s tem sebi in drugim morejo koristiti. Taki si potem lahko sami napravijo drevesnice, ali pa prevzamejo nadzorstvo že obstoječih ter si tako služijo denar.

Gg. učitelji naj marljivo poučujejo učence v cepljenju in vzgojevanju dreves ter tako vspodbujajo mladino k napredovanju.

Nikar ne mislite, da bodo po trtni uši uničeni vinogradi tako kmalu zopet zasajeni; prešlo bode še lepo število let!

G.

Ljubljansko barje*).

(Konec.)

Troški za to delo so bili proračunjeni na 700.000 gld. Dalje je Francesconi od tedanje močvirske komisije zahteval, naj se naredi za odtok močvirskih voda, kakor tudi za ceste in pota, podroben načrt; tudi naj se ukrene natančno navodilo za obdelovanje barja.

To je bilo temeljito strokovnjaško zasnovano, in, če bi se bilo ravnalo po teh načelih, gotovo bi zdaj ne bilo pritožb zaradi povodenj. Toda ti strokovnjaško premišljeni nasveti niso obveljali. Tedanje osuševalno oskrbnništvo je iz ničevih razlogov kljubovalo izpeljavi nasvetovanih del, in zahtevani načrt za obdelovanje barja ni zagledal belega dne, ker med udi osuševalne komisije nihče pravega pojma o barju imel ni. Tudi c. kr. stavbinsko ravnateljstvo ljubljansko se je protivilo kopanju prekoristnih dveh kanalov ob tržaški in novomeški cesti.

Mesto da bi se delalo po dobro premišljenih načrtih, začelo se je iz novega premišljati, kako bi se barje osušilo po nizki ceni. Pod predsedstvom dvornega svetnika pl. Šemrla so se ukrenila nova navodila, po katerih bi troški za osuševanje znašali samo 112 032 48 $\frac{1}{2}$ gl. Izmed nasvetovanih del se je dovršil edini Kodeljev prekop s 34.048 48 $\frac{1}{2}$ gl. in odstranili so se jezovi, vse drugo je ostalo na popirju ali se je pa sušmarilo narobe.

V tej, kakor tudi v poznejši dobi se je naredil velik pregrešek s tem, da se je poprej občinam skupno barje razdelilo posamnim posestnikom tako, da je vsak dobil 8 do 10 majhnih parcel, katere so pa bile tako raztresene in tako neukretno razdeljene, da sploh niso bile za umno obdelovanje. Zaradi tega so se jih pa tudi od barja oddaljeni posestniki hoteli čim prej iznebiti ter so jih prodali po slepi ceni.

* V zadnji številki naj se na strani 180. na levi polovici v 37. vrstici od zgoraj blagovoli popraviti število 16.000 v 36.000.

Tako oskrbnništvo je barjana pripeljalo do tja, kjer je pričel. Barijska tla so se, kakor naravno, z obdelovanjem nižala in voda je barje zopet krila ob vsakem dežju. Da bi se temu izognilo, snovati so se začeli zopet načrti. S tem se prične tretja doba zboljševanja barja od leta 1857. do l. 1878.

Po ministerskem svetniku Ant. Beyerju izdelani novi načrt, po katerem bi se velika voda znižala za 1.27 m, je bil potrjen l. 1857.

Leta 1860. se je delo pričelo in l. 1867. izgotovilo, kar je stalo okoli 200.000 gld. Most čez Cesarški graben je bil zgrajen na državne troške z 71.000 gld.

V sklad za poglobljenje Cesarkega grabna in Ljubljani so dali:

1.) država	68.786 gld.
2.) dežela	76.009 "
3.) posestniki	52.136 "
4.) " po 50 kr. od orala	16.000 "
5.) mesto ljubljansko	9.436 "

Skupaj 222.357 gld.

Nameravani namen se je dosegel, če tudi ni bil rešen ves program, kajti Kodeljev prekop se ni trebil.

Glavna napaka pri sestavi vseh načrtov je bila ta, da se ni v poštev jemalo, da šotna plast z obdelovanjem trohni in gine in da je stanovitna le spodnja, glina. — Če tudi se je z ostrimi ukazi zabranjevalo požiganje barja, češ, da se bo potem ohranilo površje vedno enako visoko, nižala se je z obdelovanjem vrhna šotna plast vender le. Tudi so se po odprtju železnice proti Trstu gozdi, vrejevalci vlage, izsekavali prehitro, nalivi so grebli po nezavarovanih golih rebrih plazove, po katerih je nebrzdana, v dolino hiteča voda odnašala prst in zalivala doline. Vrh tega se je dovolila graditev uže odkupljenih in podrtih jezov v Vodmatu in v Hrušici.

Zategadelj so se pritožbe barjanov zaradi pogostih hudih povodenj množile bolj in bolj. Uradnim potom se je pritrjevalo, da so doslej prirejene naprave za odpeljavo v barijski latvici se zbirajočih voda nedostadne, priznalo se je dalje, da se je sedanja osuševalna komisija preživela, da nima več ugleda in pri barjanu ne najde pokorščine, kakor jo je nekaj. Ukrenilo se je, da se na podstavi vodnega zakona osnuje odbor za obdelovanje barja. V to svrhu se je l. 1877. sestavil poseben zakon, kateri bodi kažipot novemu odboru.

Pri sestavi tega zakona so se prezrli vsi nasveti barjanov, in razven nekaterih starih, za sedanji čas nerabnih ukazov, so vsa druga določila neka birokratična zmes, katera delovanje odbora bolj zadržuje kakor pospešuje.

Novo ustanovljeni odbor pri vsi dobri volji nekaterih udov v prvi šestletni dobi ni storil drugega, kakor to, da se je za osuševanje na podlogi nasvetov poklicanih veščakov sklenilo izdelati nov načrt. Delo se je izročilo civilnemu inženjerju J. pl. Podhajskeemu, kateri je slovel kot voden tehnik. Ta je l. 1882. predložil izdelani načrt.

Ker se pa ta načrt ni vjemal z mnenjem veščakov, in ker bi po tem načrtu mala voda stala 0.40 m višje nego bi po poglobljenju stati morala, našel je nasprotnike tudi v močvirskemu odboru. Visoko c. kr. kmetijsko ministerstvo je glede na to ukazalo, naj se načrt preuredi na podlogi navodil, katera je izdelal oddelek za cestne in vodne stavbe v visokem c. kr. ministerstvu notranjih zadev.

Po tem novem načrtu naj bi se večina vode, 260 m³, otekala skozi mesto, ostalih 210 m³ pa skozi Cesarški graben (Gruberjev kanal). Ker bi bila struga Ljubljani

skozi mesto za 0.44 m nižja od one v Ces. grabnu, odpadla bi po prvem načrtu nasvetovana zatvornica v Cesarskem grabnu.

Poglobljati bi se začela v prvi dobi Ljubljana pod jezom v Hrušici, potem navzgor skozi mesto. V drugi dobi bi prišel Cesarski graben na vrsto.

Ker se ta načrt dejanskim razmeram na barju bolj priklada nego prvi, so poklicani veščaki v to razsodbo vsprejeli ta, imenom alternativni načrt, in visoko c. kr. kmetijsko ministerstvo ga je potrdilo za izpeljavo.

Leta 1890. je bil izdelan še neki tretji, skrčen načrt. Ta načrt se loči od drugega, alternativnega, v tem, da ima samo odtok 400 m³ vode pred očmi. — O tem se ni dalje obravnavalo, ker uže zdaj o povodnji iz barja več vode prihaja kakor 400 m³.

Sedanji odbor postopa zložno z vso odločnostjo, da bi se zaželjeno delo pričelo po drugem načrtu, ali vse zaman. Z nujnostjo izpeljave se množe nasprotniki.

Kritikuje se načrt, narejen na podstavi podatkov ministerskih organov, kot nedostatno, površno delo. Očita se mu da je predrag, da vodni profili nič ne veljajo. Od mnogih strani se čuje glas, da barje toliko vredno ni, kolikor bi stalo delo po tem načrtu.

Da se izve kolike vrednosti je naše barje, naj se tu priloži uspeh kemijske preiskave gline, katera je v barju z obdelovanjem uže razkrita ali pa v kratkem času pride na površje in katera se mora sploh smatrati za bodočo stanovitno kulturno plast. Podatki so posneti iz prof. Ullikove preiskave.

Glina obstoji iz:

kremenice	21.66 %
glinice	5.34 "
ogljikovokislega apna	58.48 "
ogljikovokislega magnezije	2.68 "
ogljikovokislega železovega okisca	6.85 "
žveplenokislega apna (gipsa)	0.61 "
fosforovokislega apna	0.43 "
kalija	1.14 "
natrona	0.56 "
vode in organskih snovi	2.20 "
(pri preiskavi odpadlo)	0.05 "

skupaj . 100 — %.

Iz te sestave je razvidno, kolike vrednosti bo barje, ako se zvrši alternativni načrt iz l. 1883. Ž njim se bo odpravila glavna sovražnica, preplavna in visoko stoječa podzemeljska voda, katera zabranjuje ves razvoj tukajšnjega kmetijstva. Iz množine kalija in fosforove kisline se posname, da ima naše barje veliko prihodnost za kmetijstvo. A tega ne potrjuje samo kemijska razkrojitev te zemlje, to potrjujejo tudi dejanske izkušnje. Tudi zatrjujejo vsi veščaki, da bo v barju svet po izpeljavi alternativnega načrta za osušenje trikrat toliko vreden, kolikor je zdaj.

Barje meri 15.100 ha ali 26.300 oralov. Ako vzamemo, da je zdaj 1 ha sveta povprečno vreden 320 gld., kar se zлага, ako dalje pomislimo, da je tod svet v vseh osmih bonitetnih razredih, je razvidno, da je barje vredno 4,832.000 gld., in ako vzamemo, da je svet po osušenju samo trikrat toliko vreden, kolikor je zdaj, znašala bo vrednost tega sveta 14.496.000 gld.

Ako se dalje oziramo na žalostno stanje kmetovalca barjana, katerega obstanek lahko vniči vsak dež, bil bi pač uže zadnji čas, da se lotimo dela, saj s tem ne pridobi samo tukajšnji kmetovalec, temveč tudi država in dežela, ker se bo s tem narodno premoženje povečalo za 9,664.000 gld., in vse to se doseže z 1,400.000 gld.

Iz tega se vidi, da nasprotniki osuševanja ne delajo v korist naše domovine, temveč v škodo in pogubo dežele in države ter zatirajo kmeta.

Ako se pomisli, da barjan po novi vcenitvi plačuje 40.000 gld. več direktnega davka, kakor ga je plačeval pred osuševanjem leta 1860. do l. 1867., za kar je dežela pripomogla samo s 67.000 gld., je razvidno, da dežela Kranjska kapitala še nikoli ni naložila tako plodnosno, da bi se, kakor tu, obrestoval s 25 odstotki, država pa dobiva za danih 68 786 gld. vsako leto 40.000 gld. obresti, t. j. po 60 odstotkov. Ljubljana je s tem delom gotovo tudi mnogo pridobila uže zaradi zboljšanja zdravstvenih razmer; kolovodje mesta pa naj pomislijo, da bogata okolica tudi mesto bogati.

V enakem razmerju bi namerovano zboljšanje barja koristilo vsem tem interesentom (udeležencem).

Da bi davkar po storjenem zboljšanju barja zopet po stari navadi nategnil vijak, tega si nihče ne prikriva.

Mesto ljubljansko bi za 140.000 gld. prispevka dobilo v sredini mesta prepotrebno olepševalno zidovje, ki bi podjetnike stali 338.000 gld., in vendar v vseh teh krogih ni za to delo nikakega zanimanja; skoro da so ravno tu največji nasprotniki. Za ukazane vodopravne obravnave teko uže 2 leti, pa smo danes tam, kjer smo bili v začetku.

Mesto je dobilo od visoke c. kr. deželne vlade ukaz, naj zdravstvene naprave priredi tako, kakor se mu zdi primerno, ne glede na novi osuševalni načrt.

Odbor za obdelovanje barja je v štirinajstih letih, kar razpravlja to vprašanje, potrosil za načrte in enquete uže več nego 26.000 gld., vendar navzlic vsem naporom ne ve, ali se bo uresničilo osuševanje.

Govori se, da je kmetijski stan podstava državi. Če je to res, bila bi državi prva dolžnost podpirati in očvrstiti podstavo predstavlajočega kmeta; žal, da tega ne najdemo. Tisti krogi, kateri zanemarjajo v tej zadevi svoje dolžnosti, izpostavijo se pač veliki odgovornosti. Nezadovoljnost zaradi preziranja kmeta se širi med tem stanom. Obubožan, nezadovoljen kmet bo državi slab steber.

Naj bi se naši deželni in državni poslanci vendar kdaj spomnili, da je na svetu tudi kmet, in ne samo vojak, uradnik in obrtnik.

Barjan.

Poraba umetnih gnojil na travnikih pred zimo.

Letošnje leto so gospodarji, ki imajo travnike, dobili povsod dovolj dobrega sena; travniki so rodili tem več, čim slabjši je bil njih pridelek zaradi suše v minulemu letu. Travnik ima torej pravico od gospodarja zahtevati, da mu vrne gnojilnih snovi, da bode zopet mogel roditi mnogo dobre krme, kajti po vsaki bogati košnji oslabi na svojih rodilnih močeh. Celo vodnjak se izprazni, pa tudi najboljši travnik se izpremeni v pašnik, če ga lastnik noče gnojiti.

Pri gnojenju travnikov se pred vsem takoj misli na navadni gnoj in na mešanec. Ta gnoj pa ni vsikdar najpotrebnejši; nemara potrebuje travnik dokaj več rudninskega gnoja. Pomanjkanje tega je nemara vzrok, da travnik rodi slabo seno in v pičli meri. Nekoliko meterskih centov Tomásove žindre, kajnita ali kostne moke, katero jeseni raztrosimo po travniku, utegne nemara pridelek zelo pospešiti. Sena nima gospodar nikdar preveč, in če si ga s troški 10 gld. pridobi 10 meterskih centov več, pa se mu glavica in obresti povrnejo dvojno.

Z gnojenjem travnikov z rudninskim gnojem pa se travniku ne postreže samo za eno leto, marveč to gnojenje lahko zadošča za dalj časa. Tako se gnojenja potrebnega travnika pognoji z rudninskim gnojem peti ali šesti del, tako, da pride v šestih letih ta kos zopet na vrsto. Treba se je tudi privaditi travnike isto tako gnojiti, kakor to dela umen gospodar pri premeni setve na svojih njivah.

Zato moramo tudi travniku s počasno, toda dalj časa vplivajočo fosforovo kislino, s Tómasovo žlindro, priti na pomoč. Mnogi travniki imajo močvirna, močno sprsteninska tla. Iz tega tudi razvidimo, zakaj apno v Tómasovi žlindri ugodno vpliva na nje.

Apno sploh začenja kot gnojilno sredstvo, pa tudi vsled svojega vpliva na fizikalne in kemijske izpremembe v zemlji, pridobivati si zopet več veljave. Tudi društvo za kmetijske poskušnje v Avstriji navaja uspehe svojih dolgoletnih poskušanj o gnojenju z apnom tako le: „Apno zasluži posebno pozornost; ono ne izboljšuje samo zemlje, marveč tudi pomaga, da se rastline bolj okoristijo z umetnimi gnojili“.

Kjer se Tómasova žlindra in kajnit rabita prvič, ne sme se jih vzeti premalo, kajti pri pravi porabi se pač ni bati, da bi bili troški večji, nego je vrednost v obilnejši meri pridobljene krme. Na slabi zemlji se priporoča porabiti vsaj 800 kg Tómasove žlindre in 800 kg kajnita, ali 1000 kg Tómasove žlindre in 500 kg kajnita za en hektar; nemara je celo dobro, tako množino porabiti dve leti zaporedoma, da se tako travnik dobro pognoji z rudninskim gnojem.

Najprimernejši čas za gnojenje je pozna jesen ali zima, kadar dež in sneg rastlinske redilne snovi spirata v zemljo ter tako pripomoreta, da se prej raztope. Spomladi dobi potem prebujeno rastlinstvo fosforovo kislino in kali že razstopljena. Že v prvem letu je vpliv takega gnojenja očividni in rast trave je bistveno boljša.

Ob vodi ležeči ali z vodo namakani travniki ne potrebujejo toliko rudninskega gnoja kolikor oni, katerih ne namakamo.

Pa še neko prednost ima gnojenje travnikov z rudninskim gnojem, namreč to, da trava po nji dobi večjo množino prebavnih proteinskih snovi. Schulz-Lupitz je namreč našel, da je na pognojenih travnikih množina proteina (beljakovin) iznašala 9 %, na nepognojenih travnikih pa le 3 %.

Tómasova žlindra in kajnit se lahko pomešata, predno se raztrosita; paziti je samo treba, da se to zgodi dan pred porabo, ker se sicer mešanica sprime skupaj kakor cement.

Pri razpravi, ki se je vnela pri nekem zboru v Nirskem na Češkem, je prišla govorica tudi na gnojenje travnikov. Vodja dr. Šaht (Schacht) je omenil, da je dokaj travnikov tako revnih na kaliju in fosforovi kislini, da bi jim enkratna gnojitev niti ne zadoščala, da bi torej gnojenje stalo dokaj denarja. Težišče pa ne tiči v gnojenju, marveč v izboljšanju, in sicer se mora travniku oskrbeti voda, ali v preveliki množini nahajajoča se voda odstraniti. Veleposestnik grof Kolovrat je omenil, da se ne sme jemati v poštev kalijefosfatno, marveč vedno le kalijevo apnenofosfatno gnojenje, kajti glavni vzrok, da tako gnojenje ne uspeva, ali donša le malo dobička, iskati je v premajhni množini apna, zaradi česar je treba na gnojenje z apnom, posredno ali neposredno, obratiti glavno pozornost. Prevelika mokrota seveda spridi vpliv gnojenja; zlasti zginejo pri tem razne detelje in druge stročnice. Posestnik dr. Milner je rekel, da gnojenje s kalijevimi gnojili in fosfati ostane brez koristi, kjer se

ne skrbi za obdelanje travnikov z razrezovalcem; samo s tem sredstvom se je njemu posrečilo z gnojenjem popolnoma izboljšati svoje travnike. Prevelčenje travnikov z razrezovalcem se mora izvršiti jeseni, pred raztrosenjem gnoja. Brana in razrezovalec imata za travo isti pomen, kakor intenzivno obdelanje njive za okopavine itd.

Jeseni se travniki lahko veliko bolje obdelajo nego spomladi, kadar se sme rabiti le brana. Vsikdar pa naj se rudninski gnoj rabi le na prevlečenem travniku.

Razven priporočenega gnojenja s Tómasovo žlindro in s kajnitom imamo še drugih rudninskih gnojil, ki se lahko z uspehom rabijo. Tako imamo še pepel in mavec; poslednji zlasti za travnike, na katerih raste detelja. Tudi tu je pozna jesen in zima najpripravnější čas za gnojenje.

Korist tega gnojenja pa se ne bo pripoznavala splošno, dokler ne bodo vsi gospodarji napravili takih poskusov na svojih travnikih, po katerih bi se o uspehu gnojenja sami lahko prepričali.

Kdor na svojem travniku prevleče nekaj širokih leh z brano ali z razrezovalcem, ter jih potem nekaj pognoji, nekaj pusti nepognojenih, ostale pa pusti v prvotnem stanju, prepričal se bo, koliko je tako gnojenje in oskrbovanje travniku v korist in kako donša gotov dobiček; in marsikteri Savel bi se po teh praktičnih poskušnjah izpremenil v Pavla.

Tropine za kurjavo.

Kjer se sadne tropine ne pokrmijo, porabijo naj se za kurjavo, zlasti v krajih, kjer primanjkuje drv. V Švici, kjer se to večkrat zgodi, pripravljajo se tropine za kurjavo takole:

Tropine se jeseni, ko je prešanje končano, puste na vetru in mrazu izpostavljenem prostoru, da na kupu leže do drugega poletja. To se zgodi seveda zato, da jih posuši solnčna gorkota. Na to se stisnejo v neki zgoraj in spodaj odprti, leseni pripravi, ki je kakih 12 cm visoka in na nekoliko širšem koncu od zunaj 13 cm široka. Z lopato v samokolnico nabasane tropine se z rokami nekoliko pregnetejo, potem pa v na stolu z debelejším koncem nakvišku stoječo pinjo nasujejo in potlačijo. Na to se napolnjeno tvorilo obrne ter se ž njim nekoliko potrkava ob sušilno desko, da izpade prga. Potem se prga posuši in spravi na prostor, kjer se shrani, dokler se ne porabi.

Dasiravno tropine ne dajo od sebe velike gorkote, ker jim primanjkuje pred vsem drevesnega vlakna, ipak kot lahko pridobljeno namestilo v marsikaterem kraju niso brez vrednosti. Delo se mora seveda tudi vračunirati; to pa se splošno pri malem gospodarstvu ne sme ceniti previsoko, ker se lahko izvrši ob delapustu, ali tedaj, kadar ni drugega nujnega opravka.

Spravljanje stelje v gozdu.

Koliko se iz gozda sme vzeti stelje, da pri tem ne trpi škode, je z ozirom na drevje, kakovost tál in razmere kraja jako različno. Iz natančnih skušenj in mnogoletnih izkušenj se dajo sestaviti naslednja splošna pravila, ki naj gospodarjem pri porabi gozdne stelje služijo kot vodilo.

1.) Dokler drevesa krepko rastejo ter vsled tega potrebujejo mnogo redilnih snovi, ne smemo jemati gozdu nikake stelje. Mlado in v srednji rasti se nahajajoče igli-

často drevje moramo torej varovati, dokler ni domalega dorastlo.

2.) Stelja se sme grabiti le pod starimi, za posekanje odločenimi drevesi, ki potrebujejo manj redilnih snovi. Prostorom, katere hočemo v 5—6 letih znovič zasaditi z drevjem, mora se isto tako prizanesti, da se tla pripravijo mlademu drevju (da se po vrhu naredi plast sprstenine).

3.) S slabšo zemljo zadovoljno igličasto drevje je manj občutljivo kakor listnato drevje, ki potrebuje več redilnih snovi. Čim pustejša je zemlja, tem škodljivejša je jemanje stelje.

4.) Najobčutljivejša so peščena tla, zato jim je treba najbolj prizanašati. Sme pa se grabiti stelja tam, kjer talna voda, ki drevju donša vlago in hrano, ni pregloboko. Apnena, ilovna, glinasta in laporasta tla so manj občutljiva kakor ona, katerim primanjkuje apna, ila in gline. Čim bolj je svet plitev, tem bolj mu je treba prizanašati.

5.) Gozdom s srednjim in z nizkim drevjem je treba bolj prizanašati, kakor onim z visokim drevjem, ker prvim odvezajo v prvi vrsti veje, za kar potrebujejo več redilnih snovi od njih, pri katerih v prvi vrsti gledamo na deblo. Vrhu tega je tu čas za posekovanje dokaj krajši in se tla pogosteje spraznijo, nego tam, kjer raste visoko drevje.

6.) Gozdi, v katerih stoje drevesa le na redko, potrebujejo več varstva, nego zaraščeni.

7.) Škoda, ki nastane vsled grabljenja stelje, je tem občutljivejša, čim krajši je čas, ko se grabljenje ponavlja. Na boljšem svetu naj se po vsakem grabljenju preneha vsaj štiri, na slabšem šest let.

8.) V nižavah, v kotlom podobnih globelih, v vlažnih dolinah, po potih, na severnih in vzhodnih brdih je spravljanje stelje manj škodljivo, kakor na solncu in vetru izpostavljenih južnozahodnih brdih.

9.) Ako je kje mahovišče ali plast surove sprstenine debela že nad 8 cm, sme se je nekaj porabiti za steljo.

10.) Grabiti se sme stelja samo tam, kjer je vrhna plast še sveža ali le deloma razkrojena; pa tudi tam ne pregloboko. Za grabljenje se smejo rabiti le lesene, nikakor ne železne grablje.

11.) Najprimernejši čas za grabljenje je jesen, predno odpada listje.

Kmetovalci pozor!

Cesarska vlada je državnemu zboru predložila načrt zakona, po katerem naj se pregleda in predela zemljišni davčni kataster. Po § 41. zakona iz l. 1869. o uravnavi zemljišnega davka se ima po preteku 15 let na podlogi vcenitvenih podatkov pregledati zemljišni davčni kataster.

Danes opustim obširneje razpravljati o tem prevažnem vprašanju, ker davčni odsek je že pričel razpravljati o tem, in bom pozneje vse prezanimive razprave objavil v primerni obliki. Za sedaj naj opozorim naše kmetovalce osobito na § 13. tega zakona, ki se doslovno tako le glasi:

Parcele, katere so v zemljiščnem katastru vpisane kot gozd, v poprejšnjem katastru pa so bile uvrščene v kako drugo vrsto zemljišč, se imajo na zahtevanje dotičnega posestnika, ako se zglaš tekom leta 1895., zopet vpisati v kataster v isto vrsto zemljišč, kakor so bile popred, ne da bi v to bilo potreba posebnega dovoljenja v smislu § 2. gozdnega zakona iz leta 1852., oziroma preklica o nalogu za pogozdovanje zemljišč.

Te določbe pa ne veljajo za one parcele, katere so po zakonu, veljavnem za pogozdovanje na Kranjskem in Primorskem. podvržene posebnim predpisom, ki velevalo za nekatere parcele, da se morajo zaradi povodenj, hudournikov in enakih „vzrokov, če tudi niso gozd, pogozditi itd.“

Ta paragraf je cesarska vlada sprejela na ponovljeno zahtevanje poslancev in tudi kmetijski odsek je sklenil pozvati vlado, da se o priliki revizije zemljišnodavčnega katastra popravi krivica, ki se je osobito zemljiščnim posestnikom v planinskih deželah zgodila s tem, da se je mnogo parcel, popred vpisanih kot pašnik, vpisalo in uvrstilo med gozdne kulture, deloma po pomoti ali vedoma, ker so morda tu in tam na pašniku stala kaka drevesa ali grmiči. Tako se je nahajalo na Kranjskem v starem katastru (pred l. 1869.) vpisanih pašnikov in planin 402 485 oralov, v novem, poslednjem, pa le 295.391 oralov, torej 107.094 oralov manj. Zato pa je v novem katastru 67 887 oralov več gozda kakor v prejšnjem. Na Koroškem je v novem katastru gozda za 63 656 oralov več, na Štajerskem, kjer se slišijo enake pritožbe, kakor pri nas na Gorenjskem, celo 102.100 oralov. Da pa niso povsod tako ravnali, kažejo naslednje številke. Na Češkem je v novem katastru le 2064 oralov gozda več, v Galiciji pri 4 in pol milijona oralov gozda le za 51.000 oralov več, na Tirolskem brez premembe.

Iz teh besed je razvidno, da je sedaj mogoče zahtevati, da se poprejšnji pašniki, ki so se pri zadnji včetitvi uvrstili za „gozd“, zopet pridobe, za kar so potrebni. S tem bo mogoče popraviti škodo, da se je na tisoče oralov pašnikov odvzelo živinoreji, ter uvrstilo v gozdni svet.

Sedaj je na vas kmetovalci, da se poslužite § 13. novega zakona ter zopet prilobite pašniški svet nazaj. Zato svetujem, da se vsi gg. župani osobito na Gorenjskem potrudijo in preiščejo stare katasterske izkaze in noveše, ter tako konstatujejo, koliko in katere parcele so se — popred pašniki — vpisale za gozd. Naj se pri politični oblasti potrudijo poizvedeti, ali so dotične parcele morda po zakonu iz l. 1884. podvržene dolžnosti k pogozdenju, če ne, naj obvestijo dotični lastniki, da zahtevajo po § 13. povrnitev v prejšnjo kulturo, torej za pašnik, in županstvo naj vse te zahteve predloži tekom l. 1895. (čas je do konca leta 1895.) okrajni gosposki.

Prosim torej vse tiste, ki so se gledé tega pri meni tolikrat oglasili in prosili za pomoč, da sedaj store potrebno, da se jim vpiše pašnik kot tak v kataster ter s tem povrne pravica do paše na takih zemljiščih. Ako morem še kaj pojasniti, rad bom storil. Prosil bi le še, da me slavna županstva obvestijo o dotičnih poizvedbah, ker nam poslancem bodo taka poročila v izdatno pomoč pri nadaljnem delovanju v državnem zboru. Nadaljna obširna poročila o celi novi postavi bom objavil v posebnem poročilu, morda v posebni knjižici.

Fr. Povše, drž. poslanec.

Iz podružnic.

Iz Planine. Dne 8. decembra t. l. smo se zbrali k tretjemu občnemu zboru naše podružnice, da čujemo poročilo o podružničnem delovanju in da se prijateljsko pomenimo, kaj nam je v prihodnje ukreniti v prosoh in napredek kmetijstva. Iz predsednikovega poročila smo povzeli, da je bil naš nasvet glede primerne dobave živinske soli pri glavnem zborovanju v Ljubljani — katera so se vdeležili gg.; Benedek, Lavrič in Mejak —

vsprejet in da je visoki deželni odbor po posredovanju glavnega odbora naklonil naši podružnici šestdeset goldinarjev v nakup trijerja. Ker je kranjska hranilnica prošnja za podporo v nakup kmetijskih strojev odbila, se je sklenilo ponoviti jo, iz napominane vsote pa takoj naročiti trijer in ga članom prepuščati v brezplačno porabo, nečlanom pa proti odškodnini desetih krajcarjev od starega mernika. Vsled soglasnega sklepa se bude naša podružnica vdeležila nameravane kmetijske razstave v Logatcu ter bo po svojih skromnih močeh pripomogla, da tudi širši svet izve, kaj v kmetijstvu vzmore dolina planinska.

Po končanem zborovanju je logaški živinozdravnik, g. Fr. Majdič, v prav poljudni besedi predaval o živinoreji in živinozdravstvu. Našel in opisal je prav po domače in na kratko, kar treba vedeti živinorejcu glede živinskega bivališča, krmljenja, ozdravljanja najnavadnejših bolezni ter je po završenem predavanju praktično pokazal, kako pomagati napeti govedi. Zahvaljuje se gospodu predavatelju za požrtovalni trud, obžalujemo, da se baš oni za take stvari najmanje brigajo, kateri so pouka najbolj potrebni. —k.

Razne reči.

— **Kako je perutnini treba zdraviti zlomljeno nogo.** Pri vsake vrste perutnini, zlasti pri večjih živalih, se pripeti, da si katera zlomi nogo, kar pa je časih mogoče ozdraviti s kaj priprostimi sredstvi. Prvo kar je treba storiti, če si kaka žival zlomi nogo, je to, da se zlomljene kosti tako skupaj spravijo, kakor so bile poprej, ko še noga ni bila zlomljena, ter se dotično mesto tako povije s trakom, da se kosti ne morejo več premakniti. V ta namen se rabijo trakovi iz platna ali flanele, s katerimi se zlomljeni del enakomerno povije od zgoraj navzdol. Vrhu tega se na obvezo, na vsako stran noge položi ozek, dobro se prilagajajoč odrezek debelega papirja ali lesa ter se pritrdi z motvozom, ki se dobro namaže z vodotopnim steklom ali s prav gostim mizarskim klejem. Obveza iz mavca pa je še bolj priprosta. Od z mavcem prevlečenega traka se odreže za prst širok košček ter se položi v vodo, kjer se pusti tako dolgo, dokler ne neha delati pen. Vrhu flanelne obveze se noga povije s trakom iz mavca. Ko se mavec posuši, položi se žival v kurnik, ki ga dobro pokrijemo s slamo, da je žival primorana sedeti, pa pri tem vendar lahko pride do krme. Čez nekaj dni se žival že sme nekoliko gibati, in čez nekaj tednov se obveza odstrani. Živali, ki so si zlomile zgornje ali spodnje stegno, pa se naj zakoljejo, če niso posebno dragocene.

— **Slabo ravnanje s konji v hlevih.** Naravnost nerazumljivo je, da ljudje, ki se že leta in leta ukvarjajo s konji, vendar ne znajo s to živaljo prav ravnati. Le oglejmo si konjske hleve; ti so večkrat temni ali mračni, prave podzemeljske kleti, nesnažni, prevroči in soparni ali premrzli. Očesne in pljučne bolezni so nasledki takega barbarstva! Kot prava spaka pa se sme smatrati visoko na steno pritrjena lestva. Kdor je to iznašel, moral je opazovati žirafa pri žretju ter jo smatrati za konja. Konj v svojem naravnem stanju pobira svojo hrano s tál, ne pa od zgorej z drevja, kakor žirafa ali slon. Pri žretju izza lestve padajo živali neštivilna drobna semena in prah v nosnice in v oči ter povzročijo bolezni v dihalniku, kakor tudi vnetje oči ter časih celo slepoto.

— **Mlečne in kavine pege** se namažejo z zmesjo rumenjaka in glicerina ter se izpero v gorki vodi in se na nasprotni strani zlikajo z ne baš prevročim likalnikom. Za volneno in polvolneno blago se rabi zmes enega dela glicerina, 7 delov vode in $\frac{1}{2}$ dela salmijaka. S tem se namažejo pege,

čez dve uri še enkrat, in tako dvanajst ur zaporedoma, kadar se pege posuše. Potem se denejo med čiste cunjje in se zgladijo z likalnikom. Za svilen blago se pa vzame 5 delov glicerina, 5 delov vode in $\frac{1}{4}$ dela salmijaka in se potem ravna tako, kakor z volnenimi. Vender se je treba poprej prepričati, če bi barva ne trpela. Lesk se zopet napravi, če se blago s čopičem zmoli z gumijevo vodo ali pa s pivom.

— **Olje iz žira** se ne suši, kakor se ne suši oljkino olje. Žirovo olje je redko, čisto, brez duha ter ima kaj nežen okus. Prilega se kaj dobro za pripravo živeža, zlasti zmehšano s pomarančnim sokom je priznано kot najboljšo olje za salato. Rabi se tudi namesto masla, in oni, ki so mu privajeni, imajo ga celo raje nego maslo.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 184. Na vrtu imam več 7 do 10 let starih jablan, ki so pa tako gosto sajene, da moram nekatere izkopati in presaditi. Ker tudi vse to drevje nima lepih kron, ampak le dolge šibe, vprašam Vas, ali se sme tako veliko drevje presaditi in ali naj ob saditvi krone porežem, oziroma obrežem? Ali morem presajeno drevje takoj po pomladi preceptiti v to svrhu, da dobim lepe krone? (A. L. v Ž.)

Odgovor: Sedem- do osemletno drevje nikakor ni staro in se da popolnoma uspešno presaditi. Da dobite lepših kron, pa drevja pač ni treba preceptiti, ker krone lahko vzgojite iz dosedanjega lesa. Da imate na svojem drevju krone z dolgimi šibami, bo pač največ vzrok gosta saditev. Priporočamo Vam, drevje presaditi spomladi, ob presaditvi pa korenine močno in veje malo skrajšati, drugo leto pa skrajšate veje močno ter dajte pozneje kroni z umno rezatvijo primerno obliko.

Vprašanje 185. Kako se prežene iz žita molj, ki mi dela v žitnici veliko škodo? (F. R. v R.)

Odgovor: Profesor Erjavec priporoča v svoji knjigi proti žitnemu molju naslednje: Čeja po žitnici, mazanje lesovine s katranom, čisto odpiranje in zračenje in večkratno pregrebanje žita odganja žitnega molja. Ako so se ti pa vendar zavrgli, polagaj na kup mokre plahte, okoli pa nasuj malo žita. Gosenčice, kar jih je v žitu, pojdejo na mokro plahto in potem jih lahko obereš ali pa drugače pomoriš. Metulji pa kar jih še ni odložilo jajca, ne morejo na kup in so prisiljeni znesti jih na žito, potreseno v ta namen. Razumeva se, da moraš to žito potem tudi odstraniti, takisto mi ni treba še opominjati, da zmásti (steri) vsakega metuljčka, ki ga vidiš v žitnici ali pa zunaj kje. Svetoval bi ti tudi, da postaviš okoli kupa nekoliko posod z vodo. Leteči molji se zbirajo radi pri vodi in mnogo se jih potopi. Moljavo žito spravi hitro s pota, a predno je daš v mlin, prepraži je v krušni peči, ki mu sicer vzame kaljivost, ali ta pri mlinskem žitu tako nima nobenega pomena.

Vprašanje 186. Katera saditev traja je boljša, ali tista, pri kateri so tute druga zraven druge in druga pod drugo sajene, t. j. tako . . . ali tista, pri kateri so trte v trikotni zvezi, t. j. tako . . . ? (A. R. v M.)

Odgovor: Glede rasti je vse eno, kako trte sadite, da so le dovolj daleč narazen, a glede obdelovanja ni vse eno, ker drugi način saditve, t. j. v trikotni zvezi, obdelovanje zelo ovira. Pravilna saditev je torej le prva, t. j. v vrste, ker je v tako zasajenem vinogradu obdelovanje zelo olajšano. Če je vinograd zasajen v vrstah, vežejo se trte lože na kole, okopavanje, grajenje in škropljenje gre pa znatno hitreje izpod rok, kakor je sploh obdelavanje lože in bolj pregledno.

Vprašanje 187. Katera doba je priporočena za rezatev trt, zgodnja ali pozna? (A. R. v M.)

Odgovor: Tu se gre za jesensko ali pomladansko rezatev. Jesenska rezatev je boljša, ker ob njej izgube trte manj soka in se delo opravi ob času, kadar ni drugega dela. Če je pa nevarnost, da bi trte po zimi utegnile pozebsti, potem se pa ne smejo rezati jeseni, ampak le spomladi, ker se mora trta obrezati z ozirom na njene pozebljene dele. Iz tega morate posneti, da je pri Vas najbolje ostati pri pomladanski rezatvi.

Vprašanje 188. Katera rezatev trt bi bila pri nas za nizke lege priporočljiva, kakšna je rezatev na glavo, ali je priporočljiva? (A. R. v M.)

Odgovor: Tako vzgojo trt, kakeršna je sedaj pri Vas običajna, morate pač opustiti. Trte speljete previsoko, kar nima nobenega pomena in je v mnogih ozirih slabo. Režite trte priprosto na napenjance in palce, in sicer prve po 8—12 odes in druge po dve odesi dolge. Rezatev na glavo je le tod umestna, koder so tako hudi zimski mrazovi, da morajo trte že zimo zasuti s prstjo.

Gospodarske novice.

* Današnja številka je zadnja v tem letu, prihodnja izide dne 15. januarija l. 1895. Se enkrat prosimo vse tiste, ki ostanejo še dalje družbeni člani, oziroma naročniki „Kmetovalčevi“, ki pa niso še plačali letnine, oziroma naročnine, naj jo izvolijo precej plačati. Prvo številko prihodnjega letnika pošljemo brez izjeme vsem dosedanjim prejemnikom, zato pa prosimo, naj prve številke nihče ne vrne, če tudi prestane biti ud ali naročnik, ker drugo številko pošljemo brez izjeme samo tistim, ki bodo do tistega časa plačali letnino, oziroma naročnino.

* Deputacija vseh avstrijskih kmetijskih društev, kulturnih svetov in zaveze avstrijskih mlinarjev se je poklonila dne 10. t. m. ministrom za kmetijstvo, za trgovino in za finance, s prošnjo, da bi se kaj ukrenilo proti postopanju velikih ogrskih mlinov, ki z zvijačnim postopanjem izkoriščajo carinske naredbe ter tako z napošteno konkurenco škodujejo avstrijskim mlinarjem in posredno tudi kmetovalcem. Našo družbo je zastopal družbeni glavni odbornik in državni poslanec gospod vodja Povše.

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Naredbe glede oddaje družbenega sadnega drevja spomladi l. 1895.

1.) Vsaka podružnica mora naznaniti najkasneje do dne 15. januarija vsakega leta, ali zahteva za svoje ude brezplačno sadnega drevja.

2.) Tiste podružnice, ki to zahtevajo, morajo celo letnino oddati glavnemu odboru.

3.) Glavni odbor je dolžan, ako se družabnik o pravem času zgledi, prihraniti mu 4 drevesa, bodisi brezplačno (glej točko 1.) ali proti plačilu 25 kr. eno drevo.

4.) Za ta 4 drevesa se je zgledati najkasneje do dne 15. februarija meseca pri glavnem odboru.

5.) Ker pa je očitno, da bode preostajalo drevja, vzprejemala se bodo do dne 1. marcija naročila od udov tudi na več nego na 4 drevesa. Po 1. marciju bode odbor precej naznanil vsakemu naročniku, koliko dreves mu je moči dati. Pri določevanju dreves posameznim naročnikom se bode gledalo na to, da se skrči število dreves, če bo treba, najprej pri večjih naročitvah; tistim pa, ki naroče le do 20 dreves, osobito kmetovalcem, ne bode se skrčilo število dreves, če bo le mogoče izvršiti naročitve. Cena drevesu je 30 kr., izvzemši one, ki jih omenja štev. 3.

6.) Od dne 1. marcija dalje sme glavni odbor izvrševati vsa naročila, ako je še kaj drevja, in sicer po vrsti, kakor dojdejo. Cena enemu drevesu za neude je 60 kr.

7.) Vse navedene cene veljajo na mestu drevesnice, oziroma na mestu kolodvora ljubljanskega, in sicer z zavojem vred.

Opomnja: Letošnjo pomlad se bode oddajalo tudi pritlično drevje, to je tako, ki je pripravno za vzgojo pritličnih piramid.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani.

V a b i l o

k občnemu zboru podružnice c. kr. kmetijske družbe v Metliki, ki bode dne 3. januarija 1895. t. ob 10. uri v šoli v Metliki.

VZPORED:

- 1.) Nagovor načelnikov.
- 2.) Razgovor o vpeljavi sladkorne obrti na Dolenjskem.
- 3.) Razgovor o podružnični trtnici in drevesnici.
- 4.) Posamezni nasveti.
- 5.) Sprejemanje novih članov.

Fr. Schweiger s. r., načelnik.

V a b i l o

k občnemu zboru kmetijske podružnice v Begunjah, ki bode dne 20. januarija popoldne ob 3. uri v šoli.

VZPORED:

- 1.) Poročilo predsednikovo o delovanju in o računih za leto 1894.
- 2.) Poučen govor o živinskih boleznih (govori c. kr. živinozdravnik J. Kosirnik).
- 3.) Degovori zaradi podruž. delovanja v prihodnjem letu.
- 4.) Volitev odbornika za vas Poljče.
- 5.) Posamezni nasveti in predlogi družabnikov.

Opomnja: Člani, ki žele drevja, naj se zglase do dne 15. februarija 1895. l. pri podpisnem predsedniku.

Turk s. r., predsednik.

Listnica uredništva.

F. K. v H. Kje bi se dobili lahorski golobje s porastenimi nogami, nam ni znano. — Krojač, ki izdeluje obleko po naročilu, sme potrebno sukno in podlogo za to obleko kupiti, kjer hoče. Če potem naročniku to blago draže zaračuni nego je je kupil, ni to nobenemu nič mar in ni smatrati za posebno kupčijo, od ktere je treba plačevati posebno obrtarino. Če bi to veljalo, potem bi bil vsak rokodelc tudi trgovec, kajti tudi mizar hoče svoj les, čevljar svoje usnje i. t. d. bolje v denar spraviti, kakor je je kupil.

T. W. v D. Vinskemu sodu duh po jabolčniku nič ne škoduje, sicer se pa z dobrim izpiranjem da odstraniti. — Če se je moka s petrolejem polila, pač ni sredstva odvzeti ji duh po njem.

